

Ministerie van Economische Zaken & Klimaat
t.a.v. de heer B. van 't Wout
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Assen, 10 februari 2021

Behandeld door : H. Veldkamp, R. van der Hoeven
Telefoonnummer : 06-21162885, 06-50059828
Briefnummer : UP-21-00044
E-mail : h.veldkamp@drenthe.nl, r.vander.hoeven@provinciegroningen.nl
Onderwerp : Internetconsultatie Energiewet

Geachte heer Van 't Wout, geachte minister,

Graag maken wij gebruik van de door uw aangeboden mogelijkheid tot reactie op de voorgenomen Energiewet. Deze wet beoogt de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 te vervangen en een modern en geactualiseerd ordeningskader te bieden dat de energietransitie ondersteunt en stimuleert en tegelijkertijd bijdraagt aan het doel van een schone energievoorziening die veilig, betrouwbaar, betaalbaar en ruimtelijk inpasbaar is. Als Noord-Nederland juichen wij het toe dat er naast de doelen betrouwbaarheid, betaalbaarheid en veiligheid ook twee additionele doelen in de energiewet een plek krijgen, te weten: het realiseren van een emissiearme, klimaatneutrale energievoorziening en de inpasbaarheid van het energiesysteem in het bredere ruimtelijke beleid.

Efficiënter gebruik elektriciteitsnetten

In het noorden is er al langere tijd sprake van schaarse netcapaciteit. Echter, we zien ook dat de netten beperkt worden benut en worden uitgelegd op gelijktijdige piekvermogens. We zien ruimte om voor een efficiënter gebruik van het elektriciteitsnet. Hoe efficiënter het energienet wordt benut hoe lager de maatschappelijke kosten, hoe minder ruimtelijke inpassing er benodigd is, hoe meer snelheid er gemaakt kan worden en hoe minder beslag wordt gelegd op schaarse middelen. Wij hebben twijfels of de nieuwe energiewet hierin in voldoende mate voorziet.

We zien bijvoorbeeld graag een tariefsysteem dat gebaseerd is op 'de vervuiler/veroorzaker betaalt' wat betreft het beslag dat op de netwerkcapaciteit en de spinning reserves wordt gelegd. Op deze wijze moet gestimuleerd worden dat de benuttingsgraad van het elektriciteitsnet gemaximaliseerd wordt. In dit tariefsysteem zou zelfgebruik worden gestimuleerd en hoge piekvermogens zwaarder worden belast. Hierbij wordt de inzet van flexibiliteit op alle lagen van het net, inclusief laagspanningsniveau (kleingebruikers) gewaardeerd.

Het non-discriminatoire systeem van de huidige elektriciteits- en gaswet willen we graag handhaven. Dit houdt onder andere in gelijke aansluit- en transporttarieven in zowel stedelijk als landelijk gebied. Wel zou het mogelijk moeten zijn voor netbeheerders om (eventuele tijdelijke) afspraken op maat te maken met partijen. Dit vereist wel een nominatie-, allocatie- en reconciliatiesystematiek binnen de elektriciteitsnetwerken vergelijkbaar met de op dit moment gebruikelijke systematiek binnen de gasnetwerken. Om dit te kunnen bewerkstelligen is een fijnmazig meet- en regelnetwerk nodig. Hiermee kunnen ook elektriciteitsnetwerken op basis van niet alleen statisch (piek)vermogen maar vooral ook op basis van het werkelijk gevraagde vermogen en de getransporteerde energie afgerekend en bestuurd worden. Naar verwachting zal dit tot een (veel) betere benutting leiden van met name het elektriciteitsnetwerk.

Systeemintegratie

Daarnaast is het belangrijk dat in afwegingen over energie-infrastructuur er meer vanuit systeemperspectief en ruimtelijke (on)mogelijkheden wordt geredeneerd (en niet enkel vanuit afzonderlijke modaliteiten). We kunnen ons voorstellen dat voor grote infrastructurele vraagstukken een MKBA-benadering geschikt kan zijn waarin niet alleen naar de kosten van het transport, maar ook naar zaken als ruimte, opwek, gebruik, transport en seizoensopslag van energie wordt gekeken. Welke stappen worden genomen om tot een meer integrale energiewet te komen, waarin bijvoorbeeld ook warmte en waterstof (als energiedrager/opslag/buffer) meegenomen worden?

Daarnaast zien we graag de mogelijkheid om opslagtechnologie in te zetten ten behoeve van de balans in het energiesysteem, zonder dat daarbij dubbele energiebelasting geheven wordt (fiscaal punt). Ook zien we graag de mogelijkheid om duurzaam opgewekte elektriciteit die tijdelijk in accu's of waterstof is opgeslagen, ook na vrijkomen nog steeds als duurzaam te kunnen blijven bestempelen.

(In)flexibiliteit energiewet

De energietransitie zal het komende decennium in een versnelling terechtkomen. Wij vragen ons af of de nieuwe wet snel genoeg aangepast kan worden op de veranderende inzichten en situaties. De huidige wetgeving is star en niet transitieproof (de vorige wet stamt uit 1998). De kans is daardoor groot dat de nieuwe energiewet niet sluitend is voor toekomstige situaties. Bouw daarom meer flexibiliteit in daardoor kleinere wetgeving sneller kan worden ingevoerd.

Regie

We zien dat bedrijven worden geconfronteerd met aansluittermijnen van meerdere jaren. Hierdoor zal de verduurzaming van de industrie worden vertraagd en zullen nieuwe blijven uitwijken naar het buitenland. Dit is zeer ongewenst. Daar op dit moment de verschillende actoren in de energietransitie elkaar niet zonder meer weten te vinden en het tempo per opgave verschilt, is een regierol gewenst. Mogelijk is hier een rol weggelegd voor de provincies, mits dit op een zodanige manier gebeurt dat dit recht doet aan de onafhankelijkheid die past bij zo'n regierol en de provincies daar ook het instrumentarium voor krijgen. Welke mogelijkheden biedt de nieuwe wet hiertoe?

Verder pleiten wij er ook voor om netbeheerders de mogelijkheid te geven voorrang te bieden aan leverende aansluiting ten opzichte van terugleverende aansluiting.

Koppeling warmtewet en omgevingswet

De koppeling met de warmtewet is zeer beperkt. We vragen ons af hoe de nieuwe energiewet ingrijpt op de warmtewet. Hoe wordt de integratie van de verschillende systemen voor elektriciteit, duurzaam gas en warmte in de wet geborgd?

Voor-investeren door netbeheerders

We zien de aansluittermijn hard oplopen in de regio. Hierdoor is er kans dat verduurzaming van de industrie achterblijft en nieuwe bedrijven worden afgeschrikt om zich te vestigen. Het zou voor de netbeheerder eenvoudiger moeten zijn om, zonder dat de nut en noodzaak is aangetoond door offertes van klanten, te investeren in netinfrastructuur. Ook moet het verboden worden om aansluitvermogen dat gecontracteerd is, al dan niet met winst, door te verkopen aan derde partijen (uitgezonderd cable-pooling).

Data en nieuwe businessmodellen

Nieuwe energiediensten zijn nodig voor de ontwikkeling van nieuwe businessmodellen. Ter ondersteuning van die nieuwe energiediensten en rollen binnen het energiesysteem zien we graag dat een gelijk speelveld wordt gecreëerd wat betreft de toegang tot (meta)data van energie, zoals oorsprong, type en CO₂-uitstoot. Dit soort (meta)data moet toegankelijk zijn voor alle huidige maar ook nieuwe marktpartijen, met inachtneming van privacyaspecten. Zie als voorbeeld het visiedocument van ACM, paragraaf 3.1, Facilitering van de markt en marktwerking¹. Dit niet alleen voor kleingebruikers maar ook voor grootgebruikers. Ter ondersteuning van nieuwe energiediensten en rollen binnen het energiesysteem zien we ook graag de mogelijkheid om nieuwe, digitale energieadministratiesystemen in te zetten.

Experimenteerregeling

Daarnaast vraagt u in uw consultatie expliciet of een experimenteerbepaling in dit wetsvoorstel nodig is, en zo ja, waar deze dan op toe zou moeten zien, wat hiervan het doel zou moeten zijn en voor wie dit zou moeten gelden. Noord-Nederland is van mening dat experimenteer ruimte nodig is, zowel voor netbeheerders als voor marktpartijen, regionale en lokale overheden en burgerinitiatieven zoals energiegemeenschappen. Dit omvat uitdrukkelijk de mogelijkheid om grensoverschrijdende infrastructuur voor waterstof maar ook elektriciteitsverbindingen op het MS-niveau te realiseren. Deze 'regulatory sandbox'-benadering kan uiteraard wel tijdelijk in tijd en ruimtelijk beperkt worden.

¹ <https://www.acm.nl/sites/default/files/documents/2019-03/visiedocument-datagovernance-energie.pdf>

Dit biedt de mogelijkheid om nieuwe technologieën, optimale regulering en nieuwe verantwoordelijkheden te testen en tot een betere wet- en regelgeving te komen die aan de behoeftes van een nieuw en zich snel ontwikkelend energiesysteem voldoet. Bovendien is het belangrijk om hier snel tot een regeling te komen om te voorkomen dat waterstof- en andere innovatieve projecten vertraging oplopen. Wat is het tijdsplan dat de minister heeft voorzien om de nodige experimenteerruimte te creëren? Wil de minister in gesprek gaan met niet alleen netbeheerders, maar ook met marktpartijen, regionale en lokale overheden en energiegemeenschappen om te bekijken wat hun behoeftes voor experimenteerruimte zijn?

Indien nodig zijn wij gaarne bereid tot een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Tjisse Stelpstra
Gedeputeerde Provincie Drenthe
Voorzitter Bestuurlijk Overleg Energie Noord-Nederland (SNN)

